Budućnost LEADER i CLLD pristupa (2028. – 2034.)

Pozicija ELARD-a i detaljna analiza zakonodavnih prijedloga EU-a (08/2026)

Ključni zahtjevi ELARD-a za jačanje LEADER-a i CLLD-a

Namjensko financiranje (Ring-fencing)

Najmanje 5% resursa za ruralni razvoj dodijeliti za LEADER, minimalno na ukupnoj razini financiranja trenutnog razdoblja (u realnim iznosima).

CLLD kao obavezna komponenta

Obavezni teritorijalni instrument teritorijalnog programiranja uključen u NRPP s namjenskim resursima, a ne samo opcija za države članice.

Dostupnost u svim ruralnim područjima

LEADER mora biti dostupan svugdje, a ne ograničeno samo na područja u posebnom nepovoljnom položaju.

Strategije s više politika (Multi-policy)

Omogućiti LAG-ovima opcionalno kombiniranje ZPP-a, kohezijske i ribarske politike kroz jednu koherentnu strategiju, sa usklađenim pravilima i pojednostavljenim okvirom za provedbu.

Pune ovlasti lokalnih akcijskih grupa

Očuvanje istinskog lokalnog donošenja odluka umjesto svođenja F/LAG-ova na puke administrativne posrednike.

Jasno usmjeravanje kohezijskih sredstava

Pozdravlja se prijedlog dodjele alokacije od 10% Kohezijske politike za ruralna područja, ali poseban udio mora biti namjenjen CLLD-u.

Definicija 'korisnika' u kontekstu ZPP-a i LEADER-a (Članak 4. st. 3.)

Prijedlog Europske komisije	Prijedlog Europskog vijeća	Prijedlog Europskog parlamenta
Poljoprivrednik čija je glavna djelatnost poljoprivredna djelatnost (fizička/pravna osoba) ili nepoljoprivrednik koji se bavi barem minimalnom razinom poljoprivredne djelatnosti.	Poljoprivrednik kako je definiran u članku 2.a Uredbe o ZPP-u. Prema izmjenama Predsjedništva, to je osoba/skupina s gospodarstvom koja obavlja poljoprivrednu djelatnost.	Amandman 41 briše restriktivne podtočke. Uvodi Amandman 10 (čl. 1a): Korisnik u LEADER-u je svaka fizička/pravna osoba ili subjekt unutar LAG područja koji pridonosi strategiji (javna tijela, NVO, lokalni akteri).

STAJALIŠTE I KOMENTAR ELARD-a:

Čak 90% ruralnog stanovništva EU nije zaposleno u poljoprivredi! Općine, NVO-i i lokalni akteri najčešći su korisnici LAG potpora. **ELARD snažno podržava prijedlog Europskog parlamenta jer najbolje odražava stvarnost LEADER pristupa i čuva njegovu inkluzivnu prirodu.**

Raspodjela financijske omotnice i LEADER (Članak 10. st. 2.)

Prijedlog Komisije i Vijeća (782.88 mlrd EUR ukupno)

- 217.8 mlrd EUR za slabije razvijene regije
- 295.7 mlrd EUR za intervencije u okviru ZPP-a
- Nema izričite i obvezujuće minimalne stope (ring-fencing) za LEADER unutar ovog članka.

Amandmani EP 91-96 (898.91 mlrd EUR ukupno)

- 419.55 mlrd EUR za kohezijsku politiku (ERDF, ESF, KF)
- 426.70 mlrd EUR za ZPP (106.41 mlrd EUR za ruralni razvoj)
- 7.2 mlrd EUR za ZRP
- Amandman 243 (uz čl. 35): Najmanje 5% ukupnog iznosa za ruralni razvoj rezervira se za LEADER!

IZRAČUN I STRATEŠKI ZNAČAJ ZA ELARD:

Prema prijedlogu EP-a, **5% od 106.41 mlrd EUR iznosi točno 5.320.500.000 EUR** namijenjenih isključivo LEADER-u. To osigurava stabilno, **obvezujuće/namjensko (ring-fencing) financiranje** koje ELARD kontinuirano zagovara radi sigurnosti lokalnih strategija.

Provedba CLLD-a i uloga Lokalnih akcijskih grupa (Čl. 35 & 76)

Komisija (Čl. 76)	Vijeće (Čl. 76)	Parlament (Am. 436)
CLLD usmjeren na podregionalna, ruralna i obalna područja. Definira osnovne zadaće F/LAG-ova bez administrativnih proširenja.	Uključuje izričito program LEADER. Dodaje zadaću (ct): 'pripremanje i objavljivanje poziva na podnošenje prijedloga' što jača ovlasti LAG-a (LAG i FLAG).	Proširuje obuhvat na urbana područja (omogućuje urbane LAG-ove). LEADER prepoznat kao sastavni dio integriranog CLLD-a.

Preporuka ELARD-a za spajanje prijedloga Vijeća i Parlamenta:

- **LEADER i CLLD čine jedinstveni instrument koji provode F/LAG-ovi.** Razlika je samo u izvoru financiranja (ZPP vs svi fondovi/politike).
- Potrebno je kombinirati točku 3.(ct) Vijeća (objava poziva od strane F/LAG-a) i točku 1. Parlamenta (urbana područja-ULAG).
- **CLLD mora biti obvezan za sve države članice, a ne opcionalan** teritorijalni alat u partnerskim planovima.
- Države treba potaknuti **nižom stopom nacionalnog sufinanciranja** (20% prema Amandmanu 248 za LEADER, te smanjenje od 10% za CLLD prema Amandmanu 133). ELARD traži jednaku, nižu stopu, za ukupan LEADER-CLLD.

Pojednostavljeni troškovi i potpora poduzećima (Članak 77.)

Komisija / Vijeće

- Obvezna upotreba pojednostavnjenih troškova (SCO) za operacije LAG-ova.
- Projekti do 20.000 EUR u obliku jednokratnih iznosa.
- Točka (c): Potpora za ruralna start-up poduzeća za nepoljoprivredne aktivnosti do 100.000 EUR.

Europski parlament

- Zadržava obvezu pojednostavnjenih troškova za LAG-ove.
- Zadržava paušale za male projekte do 20.000 EUR.
- Amandman 440: BRISANA TOČKA (c) koja se odnosi na potporu nepoljoprivrednim start-up-ovima.

KRITIKA AMANDMANA 440:

Brisanje potpore za nepoljoprivredne start-up-ove je neshvatljivo. Budući da 90% stanovnika ruralnih područja nisu poljoprivrednici, stvaranje prilika izvan poljoprivrede ključno je za ostanak mladih i žena.

Primjer uspjeha: Poljski LAG-ovi su u razdoblju 2014.-2020. kroz ovu mjeru stvorili oko 22.000 radnih mjesta. **ELARD stoga traži zadržavanje teksta Komisije i Vijeća!**

Provedbu višestruko financiranog CLLD-a moraju pratiti pojednostavljeni i usklađeni mehanizmi upravljanja, prihvatljivosti, izvještavanja i revizije kako bi se izbjeglo nepotrebno dupliciranje administrativnog opterećenja među izvorima/politikama.

Uredba o ZPP-u: Pružanje potpore za LEADER (Članak 18.)

Prijedlog EK	Prijedlog Vijeća	Amandmani EP 116-119
Države podupiru LEADER barem na ruralnim područjima u posebnom nepovoljnom položaju. Fokus na dodanu vrijednost za poljoprivrednike i posjednike šuma.	Fokus na ruralna područja u posebnom nepovoljnom položaju. Širi projekte na digitalizaciju, preradu na gospodarstvima i rodnu ravnopravnost.	Osigurava najmanje 5% iznosa za ruralni razvoj. LEADER dostupan u svim ruralnim područjima (široka definicija). Širi opseg potpore za aktivaciju zajednice.

Zašto ELARD snažno podržava rješenje Europskog parlamenta:

1. Uvodi **obvezno odvajanje sredstava/namjenska sredstva** (ring-fencing) unatoč geopolitičkim izazovima proračuna.
2. Sprječava opasnost da se LEADER svede na kompenzacijski instrument za nerazvijena područja, čuvajući njegovu izvornu ulogu instrumenta teritorijalnog razvoja odozdo prema gore (bottom-up).
3. **Proširuje opseg projekata na dobrobit cjelokupne zajednice**, pružanje osnovnih usluga i specifične potrebe žena u ruralnim područjima.

ERDF i Kohezijski fond: Nova potpora ruralnom razvoju (Čl. 4, 5 & 5.d)

AMANDMAN 28 (Članak 5.d)
NAJMANJE 10% ZA RURALNI RAZVOJ

Europski parlament predlaže povijesnu obvezu: **države članice moraju dodijeliti najmanje 10% ukupnih sredstava ERDF-a i Kohezijskog fonda izravno za ruralni razvoj.**

Sredstva su namijenjena za:
- Održivu ruralnu infrastrukturu i promet
- Širokopojasni internet i digitalizaciju
- Diversifikaciju i konkurentnost poduzeća
- Pristup zdravstvu, obrazovanju i skrb o djeci
- Rješavanje demografskog pada i zadržavanje stanovnika

CLLD kao alat za jačanje demokratske otpornosti

Trenutačni prijedlozi Komisije i Vijeća primarno usmjeravaju kohezijska sredstva prema gradovima i predgrađima (kroz ITI/ITU instrumente), zanemarujući ruralne prostore unatoč članku 174. UFEU-a.

Zašto je obvezni CLLD ključan u kohezijskoj politici?

- Praktičan alat za zaštitu demokracije na lokalnoj razini: Uključivanjem građana, udruga i lokalnih vlasti u suodlučivanje, CLLD izravno jača povjerenje u javne institucije.
- Izgradnja kulture dijaloga: Smanjuje osjećaj socijalne i teritorijalne isključenosti u ruralnim (uklj. obalnim/otočnim) područjima.
- Društvena otpornost u geopolitičkim napetostima: Sposobnost suradnje lokalnih zajednica ključna je za obrambenu i društvenu otpornost cijelog EU-a.

Zaključak ELARD-a: Osiguravanje 10% kohezijskih sredstava za ruralni razvoj izvrstan je smjer, ali potrebno je napraviti korak više – uvesti obvezno odvajanje dijela tih sredstava specifično kroz CLLD mehanizme.

Zaključne smjernice za zagovaranje

1. Osigurati višestruko financiranje (multi-policy CLLD) uz maksimalno pojednostavljene i unificirane mehanizme kontrole i revizije.

2. Izbjeći svođenje LEADER-a na čisto kompenzacijski alat za nerazvijena područja – sačuvati njegovu ulogu generatora razvoja odozdo prema gore.

3. **Kontinuirano prilagođavati pozicije u suradnji s LmH i ELARD-om tijekom predstojećih službenih trijaloga (EP, Vijeće, EK).**